คณะที่ 1 การส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ
แผนงานที่ 1 การส่งเสริมสุขภาพทุกกลุ่มวัย

1. **แสดง โครงสร้างการทำงานที่เชื่อมโยงรองรับภารกิจตัวชี้วัดในภาพรวมของเขต 1**

ตัวชี้วัด	โครงสร้างภายใน Intra-sectorial	โครงสร้างภายนอก Inter-sectorial	ปัญหา
เด็ก 0-5 ปี	• สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย • ศูนย์อนามัย • สสจ.(ฝ่ายทันตสาธารณสุข) • รพศ./รพท. (ฝ่ายทันตกรรม) • รพช.(ฝ่ายทันตสาธารณสุข) • สสอ. • รพ.สต.(งานทันตสาธารณสุข)	• ผู้ปกครอง, ชุมชน • องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น • ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก • สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา • โรงเรียน • อสม.	• การมีส่วนร่วมต่อการดูแลเอาใจใส่ การจัดสภาพแวดล้อม และการสร้างพฤติกรรมที่ดีต่อสุขภาพช่องปาก • ความเชื่อมโยงใน • การขับ เคลื่อนงานทั้งระบบโดยเน้นการทำงานเชิงรุก
เด็กกลุ่มอายุ 0-12 ปีฟันดีไม่มีผุ (cavity free)	• สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย • ศูนย์อนามัย • สสจ.(ฝ่ายทันตสาธารณสุข) • รพศ./รพท. (ฝ่ายทันตกรรม) • รพช.(ฝ่ายทันตสาธารณสุข) • สสอ. • รพ.สต.(งานทันตสาธารณสุข)	• ผู้ปกครอง, ชุมชน • องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น • ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก • สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา • โรงเรียน • อสม.	• การมีส่วนร่วมต่อการดูแลเอาใจใส่ การจัดสภาพแวดล้อมและการสร้างพฤติกรรมที่ดีต่อสุขภาพช่องปาก • ความเชื่อมโยงในการขับเคลื่อนงานทั้งระบบ โดยเน้นการทำงานเชิงรุก
ระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care)	• กลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ (Cluster ผู้สูงอายุ) • สสจ.(ฝ่ายทันตสาธารณสุข) • รพศ./รพท. (ฝ่ายทันตกรรม) • รพช.(ฝ่ายทันตสาธารณสุข) • สสอ. • รพ.สต.(งานทันตสาธารณสุข) • ระบบรายงานข้อมูลจากโปรแกรม HDC/CIIPO เขต	• CIPO Long Term Careระดับ (สสจ.แพร่) • กรอบความร่วมมือ 4 กระทรวงฯ (สธ/ศธ/พม/มท) • ภาคีเครือข่ายองค์กรดำเนินงานผู้สูงอายุระดับจังหวัด/อำเภอ/ตำบล	• ความไม่ชัดเจนในแนวทางการดำเนินงาน LTC(โดยเฉพาะด้านงบประมาณ Care plan) ในระดับกระทรวงฯ ระหว่าง สปสช และ สธ • การทำงานร่วมกันระหว่างกระทรวงฯเพื่อดูแลผู้สูงอายุทุกกลุ่มยังไม่เป็นรูปธรรม

2. ผลการวิเคราะห์ GAP โอกาสในการพัฒนาตามกรอบ PIRAB /ผลการดำเนินงานของจังหวัด/เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

2.1 การบริหารจัดการพัมนางานในโครงการส่งเสริมทันตสุขภาพเด็ก 0-3ปีในตำบลฟันดี

พัฒนาการเด็กสมวัยเด็กอายุ 0-5 ปีสูงดีสมส่วน	GAP	โอกาสในการพัฒนา	**ความก้าวหน้าการดำเนินงานของจังหวัดในรอบที่ 2 (ผลการดำเนินงาน)**
P	• การดำเนินงานเชิงรุกและการติดตามการคัดแยกกลุ่มเสี่ยงเด็ก 9-12 เดือน 18 เดือน,เด็ก 0-2 และ 3-5 ปี ให้คำแนะนำที่เหมาะสมและติดตามเชิงรุกในเด็กกลุ่มเสี่ยงในชุมชน โดยเน้นการสอน/ฝึกวิธีการทำความสะอาดช่องปากเด็กแก่ผู้ปกครอง และการทาฟลูออไรด์วานิชยังไม่ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้	• สร้างความเข้มแข็งการจัดการสุขภาพเชิงรุกและการติดตามเด็กกลุ่มเสี่ยงโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย • มีการดำเนินงานโครงการตำบลฟันดีใน10พื้นที่นำร่องและจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนการดำเนินงานเพื่อนำไปใช้เป็นต้นแบบในพื้นที่อื่นๆต่อไป	• เด็ก0-2ปีได้รับการตรวจสุขภาพช่องปากร้อยละ**53.05**และได้รับการทาฟลูออไรด์ร้อยละ43.59 และฝึกทักษะแบบ Hand-On ร้อยละ64.32 • เด็ก3-5 ปีได้รับการตรวจช่องปากร้อยละ 57.39, ทาฟลูออไรด์ร้อยละ32.75และได้รับบริการทางทันต กรรมร้อยละ70.80
I	• มีงบสนับสนุนตามแผนงานโครงการซึ่งบางพื้นที่สามารถของบจาก อบต./อบจ. ได้แต่บางพื้นที่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนงบเท่าที่ควร	• ทีมพัฒนาระบบบริการสุขภาพช่องปากระดับอำเภอควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายให้มากขึ้น	
R	• ความเข้าใจ พรบ.ควบคุมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก • การใช้ข้อมูลเพื่อกำกับติดตาม	• เผยแพร่ ทำความเข้าใจและศึกษา พรบ. • รายงานกรณีมีการละเมิด พรบ.ตามแบบฟอร์มกรมอนามัย • CPM ระดับอำเภอประเมินพื้นที่ที่ยังมีผลการคัดกรองและค้นหาพัฒนาการล่าช้าต่ำกว่าเป้าหมาย นิเทศติดตาม	

A	• ความชำนาญ/สมรรถนะของบุคลากรในการบริหารจัดการข้อมูล • พ่อแม่ ผู้ดูแล ยังไม่ให้ความสำคัญ ในการเฝ้าระวัง กระตุ้นพัฒนาการ	• สนับสนุนศูนย์เด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล ในการนำกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ไปใช้ เพื่อให้ผู้ปกครอง เกิดความรู้และตระหนักในความสำคัญของการส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามวัยด้วยตนเอง • สร้างสื่อสารสาธารณะในรูปแบบที่หลากหลาย ในการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่ดีของเด็กปฐมวัย	
B	• ความชำนาญ/สมรรถนะของบุคลากรสาธารณสุข ครูพี่เลี้ยง ผดด. ในการใช้เครื่องมือ DSPM • ครูพี่เลี้ยง ผดด. ขาดทักษะในการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	• พัฒนาทักษะ อปท./ครูพี่เลี้ยง ผดด. ในการเฝ้าระวัง คัดกรองพัฒนาการเด็ก ด้วย DSPM และการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	

2.2 เด็กกลุ่มอายุ 0-12 ปีฟันดีไม่มีผุ (cavity free) อย่างน้อย ร้อยละ 52

ประเด็นการตรวจราชการที่มุ่งเน้น

1. การส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรคในช่องปาก เพื่อให้เด็กปราศจากฟันผุ
2. ควบคุมโรคในช่องปากและลดการสูญเสียฟันแท้ในเด็กอายุ 12 ปี
3. ขยายความครอบคลุมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อทันตสุขภาพในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียน เช่น โรงเรียนปลอดน้ำอัดลมและลดอาหารเสี่ยงต่อทันตสุขภาพ (เพิ่มการรับประทานผักผลไม้ช่วงรับประทานอาหารกลางวันและอาหารว่าง)

cavity free	GAP	โอกาสในการพัฒนา	**ความก้าวหน้าการดำเนินงานของจังหวัด ในรอบที่ 2**
P	- ความเข้มแข็งภายในภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง และความเชื่อมโยงในการสนับสนุนการดำเนินงานทั้งในแนวดิ่งและแนวราบ	- พัฒนารูปแบบการประสานงานและการดำเนินงานร่วมกันกับเครือข่าย โดยเน้นความยั่งยืน	- มีการวิเคราะห์ปัญหาสุขภาพช่องปากและ คืนข้อมูลให้พื้นที่รับทราบปัญหา - มีการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมซึ่งประกอบด้วยครูพี่เลี้ยงใน ศพด./โรงเรียน/จนท./ผู้ปกครอง/อสม./ชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานส่งเสริมป้องกันอย่างใกล้ชิดและมีการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมสุขภาพช่องปากเช่น การดื่มนมจืด การส่งเสริมให้มีการกินผักผลไม้,น้ำสมุนไพรหวานน้อย,กิจกรรมการแปรงฟันคุณภาพ โดยมีทันตบุคลากรเป็นผู้สนับสนุนและร่วมทีมเป็นทีมงานในการพัฒนา - มีการวางแผนงานเพื่อกำหนดทิศทางและ เป้าหมายในการแก้ไขปัญหาร่วมกันทุกภาคส่วน

cavity free	GAP	โอกาสในการพัฒนา	**ความก้าวหน้าการดำเนินงานของจังหวัด ในรอบที่ 2**
			- มีการพัฒนาศักยภาพติดตามผลการดำเนิน งานอย่างต่อเนื่อง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนหาแนวทางในการพัฒนาในปีต่อไป
I	ความไม่เพียงพอของทันตบุคลากรทั้งเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ผู้ช่วยงานทันตกรรม รวมถึงงบประมาณดำเนินงาน	- ประสานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น - การบริหารจัดการภายใต้ข้อจำกัด	- มีการเพิ่มพื้นที่บริการโดยมีทันตบุคลากรหมุนเวียนในพื้นที่ห่างไกลหรือพื้นที่ไม่มีทันตาภิบาลประจำ - มีการพัฒนาลูกจ้างในรพ.สต.เพื่ออบรมเป็นผู้ช่วยข้างเก้าอี้ในรพ.สต. - จัดอบรมนักสุขภาพฟันดี เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ช่วยข้างเก้าอี้/ลูกจ้างให้สามารถช่วยงานด้านส่งเสริมป้องกันสุขภาพช่องปาก - จังหวัดจัดหางบสนับสนุนการดำเนินงานภายใต้ข้อจำกัดเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการดำเนินงานแบบบูรณาการ - ระดับพื้นที่ให้ทันตบุคลากรวิเคราะห์สภาพปัญหา นำเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไข เพื่อเขียนแผนงานโครงการเพื่อของบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน
R	- การกำกับติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล ร่วมกับทุกภาคีเครือข่าย	- กำหนดแนวทาง/พัฒนารูปแบบการติดตามประเมินผลร่วมกับภาคีเครือข่าย - การหาข้อตกลงร่วมกันเพื่อการปรับปรุง แก้ไขปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงาน - การสร้างความตกลงร่วมกันของภาคีเครือข่ายหรือการทำสัญญาประชาคม	- มีการกำหนดระยะเวลาการติดตามงานอย่างเป็นระบบ - มีการสร้างระบบรายงานที่สามารถติดตามได้ง่ายในรูปแบบของการประชุม/สารสนเทศ - มีการนิเทศ กำกับ ติดตามผลในรูปแบบการมีส่วนร่วม - มีการสรุปผลงานจากเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้/ถอดบทเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาและหาข้อสรุปร่วมเพื่อสร้างข้อตกลงร่วมของเครือข่าย - มีการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาและหาแนวทางในการทำงานในปีต่อไป
A	- การรณรงค์สร้างกระแส การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ - การให้ข้อมูลต่างๆ	- สร้างโอกาสเพื่อการนำเสนอ การเผยแพร่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างความเข้าใจ	- มีการเผยแพร่นโยบายทั้งในระดับผู้บริหาร/ ผู้ปฏิบัติทุกระดับในทุกภาคส่วน เช่น การขับเคลื่อนโครงการดำเนินการนโยบายเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลและอาหารเสริมสำหรับเด็กในพื้นที่จังหวัดแพร่ ปี 2559 - สนับสนุนให้โรงเรียนเครือข่ายมีการดำเนิน งานร่วมกันแบบภาคีเครือข่ายมีการส่งเสริมให้มีการส่งผลการดำเนินงานเครือข่ายเข้าร่วมประกวดในปี2561เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ - การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เด็กแพร่ไร้ฟันผุเพื่อสนับสนุนให้ทุกอำเภอ - มีการกระตุ้นให้เป็น ศพด. ปลอดนมขวด - มีการรณรงค์“ฟันสะอาดเหงือกแข็งแรง” ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา - มีการกระตุ้นและติดตามการดำเนินงาน เรื่องโรงเรียนปลอดน้ำอัดลม/ลูกอม/ขนม กรุบกรอบอย่างต่อเนื่อง

cavity free	GAP	โอกาสในการพัฒนา	**ความก้าวหน้าการดำเนินงานของจังหวัด ในรอบที่ 2**
B	- ศักยภาพภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ในการคิด วิเคราะห์ การสร้างการมีส่วนร่วม การกำหนดมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหา	- การเพิ่มศักยภาพทีม เพื่อผลักดันการดำเนินงานทั้งด้านองค์ความรู้และ กระบวนการ - พัฒนาศักยภาพและจัดระบบ การให้บริการส่งเสริม ป้องกัน และรักษาที่เอื้อต่อทันตสุขภาพของเด็ก	- มีการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่และทันตบุคลากรให้มีทักษะในการทำงาน เช่น การฝึกทักษะ Hand-On และแปรงฟันแห้ง - พัฒนาศักยภาพการจัดบริการ การลงรายงานในโปรแกรมHosXp - พัฒนาศักยภาพทันตบุคลากรโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการในการประเมินผลโครงการ - มีการจัดเวทีเพื่อให้เครือข่ายได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพและเรียนรู้กระบวนการวิเคราะห์งานโดยอาศัยเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมของเขต การดำเนินงานในกลุ่มเป้าหมาย และตัวชี้วัด ดังกล่าว สามารถดำเนินการได้ดี แต่หากใช้โอกาสในการพัฒนา คาดว่าน่าจะสามารถดำเนินการได้ดียิ่งขึ้น

.....

แบบรายงานการตรวจราชการระดับเขต ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560
คณะที่1Promotion & Prevention Excellence (ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคเป็นเลิศ)
หัวข้อ พัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทยทุกกลุ่มวัย(ด้านสุขภาพ) ร้อยละเด็กกลุ่มอายุ 0-12 ปีฟันดีไม่มีผุ (cavity free)
เขตสุขภาพที่....1....จังหวัดแพร่ ตรวจราชการรอบที่ 2 วันที่ 5-7 กรกฎาคม พ.ศ. 2560

1. ประเด็นการตรวจราชการ

1.1 การส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรคในช่องปาก เพื่อให้เด็กปราศจากฟันผุ
1.2 ควบคุมโรคในช่องปากและลดการสูญเสียฟันแท้ในเด็กอายุ 12 ปี
1.3 ขยายความครอบคลุมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อทันตสุขภาพในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียน

2. สถานการณ์สภาวะช่องปากและพฤติกรรม

กลุ่มอายุ	ตัวชี้วัดสภาวะทันตสุขภาพ	เมือง			สูงเม่น			เด่นชัย		
		58	59	60	58	59	60	58	59	60
18 ด.	ร้อยละเด็กปราศจากฟันผุ	93.4	97.5	รอผล Survey	99.2	99.5	รอผล Survey	94.5	98.8	รอผล Survey
		ลอง			วังชิ้น			สอง		
		58	59	60	58	59	60	58	59	60
		96.0	99.2	รอผล Survey	98.8	95.0	รอผล Survey	93.2	87.7	รอผล Survey
		ร้องกวาง			หนองม่วงไข่			จังหวัด		
		58	59	60	58	59	60	58	59	60
		95.7	97.4		97.6	97.3	รอผล Survey	**95.7**	**96.8**	รอผล Survey
กลุ่มอายุ	ตัวชี้วัดสภาวะทันตสุขภาพ	เมือง			สูงเม่น			เด่นชัย		
		58	59	60	58	59	60	58	59	60
18 ด.	ร้อยละเด็กได้รับการแปรงฟันจากผู้ปกครอง	93.9	96.9	รอผล Survey	79.0	99.5	รอผล Survey	97.2	95.2	รอผล Survey
		ลอง			วังชิ้น			สอง		
		58	59	60	58	59	60	58	59	60
		84.1	89.1	รอผล Survey	84.5	78.8	รอผล Survey	96.6	95.0	รอผล Survey
		ร้องกวาง			หนองม่วงไข่			จังหวัด		
		58	59	60	58	59	60	58	59	60
		86.3	98.3	รอผล Survey	100	100	รอผล Survey	**88.9**	**94.4**	รอผล Survey

กลุ่มอายุ	ตัวชี้วัดสภาวะทันตสุขภาพ	เมือง			สูงเม่น			เด่นชัย		
		58	59	60	58	59	60	58	59	60
3 ปี	ร้อยละเด็กปราศจากฟันผุ	58.8	73.6	รอผล Survey	58.5	60.9	รอผล Survey	57.6	59.3	รอผล Survey
		ลอง			วังชิ้น			สอง		
		58	59	60	58	59	60	58	59	60
		74.4	74.8	รอผล Survey	51.4	55.3	รอผล Survey	50.4	56.6	รอผลSurvey
		ร้องกวาง			หนองม่วงไข่			จังหวัด		
		58	59	60	58	59	60	58	59	60
		48.9	61.0	รอผล Survey	54.1	72.8	รอผล Survey	**58.3**	**65.4**	รอผลSurvey
กลุ่มอายุ	ตัวชี้วัดสภาวะทันตสุขภาพ	เมือง			สูงเม่น			เด่นชัย		
		58	59	60	58	59	60	58	59	60
6 ปี กลุ่มอายุ (ป.1)	ร้อยละเด็กปราศจากฟันผุใน**ฟันน้ำนม**	22.7	25.4	รอผล Survey	31.9	28.7	รอผล Survey	12.9	17.7	รอผลSurvey
		ลอง			วังชิ้น			สอง		
		58	59	60	58	59	60	58	59	60
		21.5	38.7	รอผล Survey	36.5	36.8	รอผล Survey	18.9	18.2	รอผลSurvey
		ร้องกวาง			หนองม่วงไข่			จังหวัด		
		58	59	60	58	59	60	58	59	60
		20.7	13.9	รอผล Survey	18.8	38.3	รอผล Survey	**23.9**	**26.4**	รอผล Survey
กลุ่มอายุ	ตัวชี้วัดสภาวะทันตสุขภาพ	เมือง			สูงเม่น			เด่นชัย		
		58	59	60	58	59	60	58	59	60
6 ปี (ป.1)	ร้อยละเด็กปราศจากฟันผุใน**ฟันถาวร**	68.6	73.0	รอผล Survey	62.1	95.0	รอผล Survey	51.3	95.8	รอผล Survey
		ลอง			วังชิ้น			สอง		
		58	59	60	58	59	60	58	59	60
		67.7	82.5	รอผล Survey	58.6	95.7	รอผล Survey	61.4	91.9	รอผล Survey
		ร้องกวาง			หนองม่วงไข่			จังหวัด		
		58	59	60	58	59	60	58	59	60
		46.8	94.9	รอผล Survey	69.2	95.8	รอผล Survey	**63.8**	**85.9**	รอผล Survey

กลุ่มอายุ	ตัวชี้วัดสภาวะทันตสุขภาพ	เมือง			สูงเม่น			เด่นชัย		
		58	59	60	58	59	60	58	59	60
12 ปี	ร้อยละเด็กปราศจากฟันผุในฟันถาวร	68.6	67.0	71.98	62.1	64.5	79.07	51.3	64.9	54.01
		ลอง			วังชิ้น			สอง		
		58	59	60	58	59	60	58	59	60
		67.7	69.7	79.91	58.6	66.7	62.87	61.4	64.7	86.42
		ร้องกวาง			หนองม่วงไข่			จังหวัด		
		58	59	60	58	59	60	58	59	60
		46.8	61.7	47.54	69.2	88.2	88.89	**63.8**	**66.5**	**71.29**
กลุ่มอายุ	ตัวชี้วัดสภาวะทันตสุขภาพ	เมือง			สูงเม่น			เด่นชัย		
		58	59	60	58	59	60	58	59	60
12 ปี	ร้อยละเด็กฟันดีไม่มีผุ Cavity free	84.1	85.2	84.98	74.3	76.9	91.28	69.5	82.8	72.26
		ลอง			วังชิ้น			สอง		
		58	59	60	58	59	60	58	59	60
		82.1	82.0	83.76	79.3	87.0	82.70	81.9	85.8	87.65
		ร้องกวาง			หนองม่วงไข่			จังหวัด		
		58	59	60	58	59	60	58	59	60
		70.0	91.7	77.05	83.5	94.1	96.30	**80.3**	**84.5**	**84.27**
กลุ่มอายุ	ตัวชี้วัดสภาวะทันตสุขภาพ	เมือง			สูงเม่น			เด่นชัย		
		57	58	59	57	58	59	57	58	59
12 ปี	ร้อยละเด็กมีสภาวะเหงือกอักเสบ	39.5	66.2	11.7	4.6	7.2	3.9	9.3	13.1	9.7
		ลอง			วังชิ้น			สอง		
		57	58	59	57	58	59	57	58	59
		8.1	9.7	5.0	6.4	7.4	1.1	33.2	36.8	32.0
		ร้องกวาง			หนองม่วงไข่			จังหวัด		
		57	58	59	57	58	59	57	58	59
		21.2	19.7	5.1	33.3	76.5	21.3	**22.2**	**39.3**	**11.5**

กลุ่มอายุ	ตัวชี้วัดสภาวะทันตสุขภาพ	เมือง			สูงเม่น			เด่นชัย		
		57	58	59	57	58	59	57	58	59
12 ปี	ร้อยละเด็กแปรงฟันก่อนนอนทุกวัน	44.6	72.3	77.2	74.0	75.8	80.6	65.8	69.4	53.9
		ลอง			วังชิ้น			สอง		
		57	58	59	57	58	59	57	58	59
		48.8	45.8	62.4	43.6	42.1	61.4	37.3	42.4	42.2
		ร้องกวาง			หนองม่วงไข่			จังหวัด		
		57	58	59	57	58	59	57	58	59
		21.5	60.1	45.7	84.6	69.4	70.6	**47.9**	**63.2**	**65.7**

หมายเหตุ : ในการตรวจราชการครั้งที่ 2 ใช้ข้อมูล ปี 2558 – 2560

3. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ (ณ วันที่ 13 มิถุนายน 2560)

ลำดับ	ตัวชี้วัด	รายการข้อมูล	เมือง	สูงเม่น	เด่นชัย	ลอง	วังชิ้น	สอง	ร้องกวาง	หนองม่วงไข่	ภาพรวมจังหวัด (ข้อมูล ณ วันที่รับตรวจ)
1.กลุ่มอายุ 0-2 ปี											
1	ร้อยละของเด็ก 0-2ปีผู้ปกครองได้รับการฝึกแปรงฟันโดยลงมือปฏิบัติ	เป้าหมาย	1,876	1,357	683	1,054	911	1,040	942	299	8,164
		ผลงาน	1,392	808	361	749	368	772	614	187	5,251
		อัตรา/ร้อยละ	**74.20**	**59.54**	**52.86**	**71.06**	**40.40**	**74.23**	**65.04**	**62.54**	**64.32**
2	ร้อยละของเด็ก 0-2ปีเคลือบ/ทาฟลูออไรด์เฉพาะที่	เป้าหมาย	1,876	1,357	683	1,054	911	1,040	944	299	8,164
		ผลงาน	757	724	337	512	193	452	425	159	3,559
		อัตรา/ร้อยละ	**40.35**	**53.35**	**49.34**	**48.58**	**21.19**	**43.46**	**45.02**	**53.18**	**43.19**

<u>วิเคราะห์ มาตรการ /กิจกรรมสำคัญ</u>

จังหวัดแพร่มีการจัดทำฐานข้อมูลสุขภาพช่องปากหญิงตั้งครรภ์และเด็กอายุ 0-2 ปี ให้ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน การพัฒนาระบบบริการทันตกรรมป้องกันในคลินิก ANC WCC ทั้งในรพ.สต.ที่มีทันตาภิบาลประจำและไม่มี เพื่อให้มีการจัดบริการการตรวจสุขภาพช่องปากและให้ทันตสุขศึกษาแก่หญิงตั้งครรภ์ การฝึกแปรงฟันและ Plaque Control Program การจัดบริการ รักษาและส่งต่อเพื่อรับการรักษาการติดตามเยี่ยมบ้านหลังคลอดร่วมกับทีมสหวิชาชีพและสิ่งสำคัญที่เน้นคือการตรวจสุขภาพช่องปากและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากและคัดแยกกลุ่มเสี่ยง เด็ก 9-12 เดือน 18 เดือน ให้คำแนะนำที่เหมาะสมและติดตามเชิงรุกเด็กกลุ่มเสี่ยงในชุมชน เน้นการสอน/ฝึก วิธีการทำความสะอาดช่องปากเด็กแก่ผู้ปกครองแบบลงมือปฏิบัติ และทาฟลูออไรด์วานิช

จังหวัดแพร่ดำเนินโครงการตำบลฟันดีใน 10 พื้นที่นำร่อง และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนการดำเนินงานเพื่อนำไปใช้เป็นต้นแบบในพื้นที่อื่นๆต่อไป

ลำดับ	ตัวชี้วัด	รายการข้อมูล	**เมือง**	**สูงเม่น**	**เด่นชัย**	**ลอง**	**วังชิ้น**	**สอง**	**ร้องกวาง**	**หนองม่วงไข่**	**ภาพรวมจังหวัด (ข้อมูล ณ วันที่รับตรวจ)**
1	ร้อยละของเด็ก 3-5ปีได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก	เป้าหมาย	2261	1519	776	1203	1022	1158	1110	379	9428
		ผลงาน	1715	995	380	732	432	302	554	301	5411
		อัตรา/ร้อยละ	**75.85**	**65.50**	**48.97**	**60.85**	**42.27**	**26.08**	**49.91**	**79.42**	**57.39**
2	ร้อยละของเด็ก 3-5ปีเคลือบ/ทาฟลูออไรด์เฉพาะที่	เป้าหมาย	2261	1519	776	1203	1022	1158	1110	379	9428
		ผลงาน	724	689	272	432	146	308	353	164	3088
		อัตรา/ร้อยละ	**32.04**	**45.36**	**35.05**	**35.91**	**14.29**	**26.60**	**31.80**	**43.27**	**32.75**
3	ร้อยละของศพด.มีกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันทุกวันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์	เป้าหมาย	30	18	5	10	8	20	11	8	110
		ผลงาน	28	18	5	10	8	20	11	8	108
		อัตรา/ร้อยละ	**93.33**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**98.18**

<u>วิเคราะห์ มาตรการ /กิจกรรมสำคัญ</u>

เมื่อเด็กเข้าศพด.เป็นวัยที่ฟันผุลุกลามรวดเร็วมากจังหวัดแพร่เน้นการติดตามและจัดบริการอย่างมีคุณภาพและใกล้ชิด เน้นเครือข่ายผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็ก โดยมีกิจกรรมสำคัญดังนี้

1) จัดระบบบริการทันตกรรมป้องกัน
   - ตรวจสุขภาพเด็ก ใน ศพด./รร.อนุบาล และจัดบริการรักษาตามความจำเป็น
   - ส่งเสริมการจัดกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์
   - จัดบริการทาฟลูออไรด์วานิช
   - ให้การรักษาโรคฟันน้ำนมผุโดยวิธี SMART
   - ส่งต่อเด็กที่ติดตามตั้งแต่แรกเกิดจากโครงการตำบลฟันดีเข้าสู่ศพด. ต่อยอดกิจกรรมรณรงค์ให้เด็กได้ดื่มนมจืดวันละ 2 แก้ว

2) เน้นการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายประเมินศูนย์เด็กเล็กคุณภาพ : ตรวจเยี่ยม ให้คำแนะนำ และประเมินคุณภา

3) พัฒนาศักยภาพผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปาก เช่น การตรวจและเฝ้าระวังการแปรงฟัน การจัดอาหารว่าง การจัดกระบวนการเรียนรู้ การเลิกดูดนมจากขวด งดนมหวานและขนมกรุบกรอบ

4) พัฒนาศักยภาพ พ่อ แม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก ให้สามารถดูแลได้อย่างเหมาะสม มีความรู้และทักษะที่ถูกต้องในการดูแลควบคุม ป้องกันโรค เน้นการฝึกทักษะการแปรงฟันให้เด็กเล็ก และมีความสามารถตรวจรอยโรคฟันผุตั้งแต่ระยะเริ่มต้น

ลำดับ	ตัวชี้วัด	รายการข้อมูล	เมือง	สูงเม่น	เด่นชัย	ลอง	วังชิ้น	สอง	ร้องกวาง	หนองม่วงไข่	ภาพรวมเขต (ข้อมูล ณ วันที่รับตรวจ)
1	ร้อยละของเด็กอายุ 6ปีได้รับการเคลือบหลุมร่องฟัน	เป้าหมาย	797	508	281	429	376	389	363	150	3293
		ผลงาน	40	35	21	16	39	27	25	7	210
		อัตรา/ร้อยละ	**5.02**	**6.89**	**7.47**	**3.73**	**10.37**	**6.94**	**6.89**	**4.67**	**6.38**
2	ร้อยละของเด็กอายุ 6-12ปีได้รับบริการทันตกรรม	เป้าหมาย	6417	3822	2164	3306	2843	2956	3017	944	25469
		ผลงาน	2403	1554	1188	1525	2005	1953	1879	404	12911
		อัตรา/ร้อยละ	**37.45**	**40.66**	**54.90**	**46.13**	**70.52**	**66.07**	**62.28**	**42.80**	**50.69**
3	ร้อยละของโรงเรียนปลอด น้ำอัดลม ลูกอม ขนมกรุบกรอบและเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลเกิน 5%	เป้าหมาย	61	36	18	33	36	32	22	8	246
		ผลงาน	55	36	13	29	22	30	20	8	213
		อัตรา/ร้อยละ	**90.16**	**100**	**73**	**87.88**	**61.11**	**93.75**	**93.75**	**100**	**86.59**

วิเคราะห์ มาตรการ /กิจกรรมสำคัญ

ตรวจสุขภาพช่องปากนักเรียนและจัดทำฐานข้อมูลสุขภาพช่องปากนักเรียนทุกคนปีละ 2 ครั้ง และการจัดบริการรักษาเด็กประถมศึกษาที่มีปัญหาสุขภาพช่องปากหรือส่งต่อเด็กที่มีปัญหาไปรับการรักษาที่โรงพยาบาล

1) ให้บริการเคลือบหลุมร่องฟันเด็ก ป.1
2) ประเมินคุณภาพการเคลือบหลุมร่องฟันและพัฒนาคุณภาพการเคลือบหลุมร่องฟัน
3) กิจกรรมแปรงฟันคุณภาพ/รณรงค์สัปดาห์แปรงฟัน
4) กิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียน เน้นให้ทุกโรงเรียนจัดกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันในโรงเรียนและควบคุมการบริโภคอาหารและขนมที่มีความเสี่ยง (นโยบายโรงเรียนปลอดน้ำอัดลม ขนมกรุบกรอบ) มีการกำกับติดตามทุกปี
5) พัฒนาโรงเรียนเครือข่ายเด็กไทยฟันดี

<u>แนวทาง/มาตรการและกลวิธี</u>

1. วิเคราะห์ปัญหาสภาวะช่องปาก และพฤติกรรมเด็ก 0-12 ปี พบว่ากลุ่มเป้าหมายหลักที่สำคัญของจังหวัดแพร่คือ กลุ่ม 0-5 ปี และ จัดทำแผนกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหา
2. ถอดบทเรียนการดำเนินงาน ตำบลฟันดี เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมโครงการคนแพร่ไร้ฟันผุ ปี 2560
3. ประชุมชี้แจง ถ่ายทอดเป้าหมายและแผนการดำเนินงานโครงการคนแพร่ไร้ฟันผุ

4. พัฒนาศักยภาพและปรับเปลี่ยนทัศนคติของทันตบุคลากรและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในรพสต. ในการดำเนินงานส่งเสริมป้องทันตสุขภาพเชิงรุกในชุมชน

5. นำรูปแบบกิจกรรมตำบลฟันดีไปขยายต่อในรพสต.ที่มีทันตาภิบาลประจำทุกแห่ง สำหรับพื้นที่ตำบลฟันดีเดิมนำไปขยายและต่อยอดกิจกรรมไปศพด.

6. นิเทศ ติดตาม ประเมินผล

3 เดือน	6 เดือน	9 เดือน	12 เดือน
1. วิเคราะห์ปัญหาสภาวะช่องปากและพฤติกรรมเด็ก 0-12 ปี พบว่ากลุ่มเป้าหมายหลักที่สำคัญของจังหวัดแพร่คือ กลุ่ม 0-5 ปี และ จัดทำแผนกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหา	1. พัฒนาศักยภาพทันตบุคลากรและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในรพสต.	1.สำรวจสภาวะช่องปากและพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย	1.จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้
2. ถอดบทเรียนการดำเนินงาน ตำบลฟันดี ได้รูปแบบและแนวทางการดำเนินกิจกรรมโครงการคนแพร่ไร้ฟันผุ ปี 2560	2. นำรูปแบบกิจกรรมตำบลฟันดีไปขยายต่อในรพสตที่มีทันตาภิบาล. ประจำทุกแห่งในพื้นที่ตำบลฟันดีเดิม ขยายและต่อยอดกิจกรรมไปศพด.	2.นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการ ดำเนินงาน	2.สรุปผลการดำเนินงานประจำปี
3. ประชุมชี้แจง ถ่ายทอดเป้าหมายและแผนงาน			

4. สรุปประเด็นสำคัญที่เป็นความเสี่ยงต่อการทำให้การขับเคลื่อนนโยบายหรือการดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จ (Key Risk Area/ Key Risk Factor) ซึ่งได้จากการวินิจฉัย ประมวล วิเคราะห์ สังเคราะห์ จากการตรวจติดตาม

4.1 การดำเนินงานส่งเสริมป้องกันสุขภาพช่องปากในเด็ก 0 – 12 ปี

การลดความชุกของการเกิดโรคฟันผุเป็นตัวชี้วัดระยะยาวที่บ่งชี้ถึงการเข้าถึงบริการ ส่งเสริม ป้องกัน และรักษาพื้นฐานของประชาชน การแก้ไขปัญหาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายควรบูรณาการการทำงานรพ.แม่ข่ายต้องสนับสนุน ทั้ง วัสดุ งบประมาณ กำลังคน ให้คำปรึกษาทางวิชาการ

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทันตสุขภาพของบุคคลยังเน้นการให้ทันตสุขศึกษา ควรมุ่งเสริมพลังกลุ่มเป้าหมายเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและพัฒนาทักษะความสามารถในการดูแลสุขภาพช่องปาก

การวางแผนการทำงานในพื้นที่มีการกำหนดตารางการทำงานทันตสาธารณสุขในกลุ่มเป้าหมายทั้ง 6 กลุ่มอายุ (Timeline) ไม่สอดคล้องกับการติดตามและประเมินผลงาน ทำให้ดำเนินกิจกรรมและประมวลผลงานไม่ทันเวลา

4.2 ทันตบุคลากร

ปัญหาการขาดแคลนทันตแพทย์เฉพาะทางโดยเฉพาะสาขา วิทยาเอนโดดอนท์ ทันตกรรมสำหรับเด็กและทันตกรรมประดิษฐ์

โรงพยาบาลชุมชนห่างไกล มีปัญหาทันตแพทย์ลาศึกษาต่อ โยกย้ายและลาออกบ่อย ทำให้ทันตแพทย์ส่วนใหญ่เป็นบุคลากรจบใหม่ ต้องอาศัยเวลาในการเพิ่มพูนประสบการณ์ เรียนรู้การทำงาน และเรียนรู้ปัญหาต่างๆ ทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่องแม้จะมีระบบการส่งต่องานแต่ในทางปฏิบัติยังมีปัญหาเกิดขึ้น

ปัญหาทันตาภิบาลที่เปลี่ยนตำแหน่งและสายงาน มีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมากขึ้น จึงจำเป็นต้องลดภารกิจด้านบริการทันตกรรมลง และมีแนวโน้มที่จะขาดแคลนทันตาภิบาลเพิ่มมากขึ้นในอนาคตเนื่องจากมีการเปลี่ยนสายงานมากขึ้นและ ไม่มีการผลิตเพิ่มขึ้นอย่างสัมพันธ์กัน

4.3 ระบบข้อมูลสารสนเทศ

การพัฒนาการรายงานระบบประมวลข้อมูลจากระบบ 43 แฟ้มและระบบ HDC ให้มีความถูกต้อง เชื่อถือได้ ยังอยู่ในระหว่างการปรับปรุงและพัฒนาความชัดเจนของ Template ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมผลงาน ซึ่งด้านนิยามหรือการกำหนดตั้งตั้ง ตัวหารผลงานที่ชัดเจน

5. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ปัญหา/อุปสรรค/ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงาน ไม่บรรลุวัตถุประสงค์	ข้อเสนอแนะที่ให้ต่อหน่วยรับตรวจ	สิ่งที่ผู้ทำหน้าที่ตรวจราชการรับไปประสานหรือดำเนินงานต่อ
1.ความครอบคลุมในการจัดบริการสุขภาพช่องปากประชาชน ยังไม่ได้ตามเกณฑ์	- กระตุ้นให้พื้นที่มีการวางแผนดำเนินงานครอบคลุมประชากรทุกกลุ่มเป้าหมาย ในทุกกิจกรรมและเน้นคุณภาพของแต่ละกิจกรรม โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กปฐมวัย - วิเคราะห์ปัญหาที่แท้จริง และแก้ปัญหาให้ตรงจุด เช่น ทันตบุคลากรไม่เพียงพอ ก็จัดบริการหมุนเวียน พื้นที่ห่างไกล และก็พัฒนาศักยภาพ จนท.สาธารณสุขในรพ.สต.นั้นให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้	- สนับสนุนการเพิ่มศักยภาพการจัดบริการของหน่วยบริการทุกระดับ
2.การบันทึกข้อมูลในระบบ 43 แฟ้ม มีการลงบันทึกข้อมูล/ส่งออกข้อมูลน้อยกว่าที่ปฏิบัติงานจริง และลงข้อมูลไม่ทันเวลา	- ชี้แจงผู้บันทึกข้อมูลและผู้เกี่ยวข้อง ให้เข้าใจวิธีการ และเห็นความสำคัญของการลงบันทึกข้อมูล เพื่อให้การจัดเก็บข้อมูลถูกต้องและเชื่อถือได้	
3.งบประมาณในการดำเนินโครงการ ในพื้นที่มีจำกัดโดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีจำนวนประชากรน้อย	- จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอแก่ รพ.สต. - ขอสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งอื่น เช่น กองทุนสุขภาพตำบล	
4.ความขาดแคลนทันตาภิบาลเนื่องจากการเปลี่ยนตำแหน่งและสายงาน	- จัดบริการแบบหมุนเวียนใน รพ.สต.ไม่มีทันตาภิบาลประจำโดยทันตาภิบาลและทันตแพทย์ภายใน Cup	- มีแนวทาง/นโยบายให้ทันตาภิบาลที่เปลี่ยนสายงานและตำแหน่ง ให้รับผิดชอบงานทันตสาธารณสุข - สนับสนุนความก้าวหน้าของตำแหน่งเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข

ข้อเสนอแนะต่อนโยบาย /ต่อส่วนกลาง / ต่อผู้บริหาร / ต่อระเบียบ กฎหมาย

1. กำหนดแผนอัตรากำลังประเภทต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

2. กำหนดแผนพัฒนาศักยภาพบุคลากรทั้งภาครัฐ และภาคประชาชน ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการให้บริการของกระทรวงสาธารณสุข

3. พัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม ที่เหมาะสมทั้งด้านการส่งเสริมป้องกัน รักษาและฟื้นฟูสภาพช่องปาก สนับสนุนการถอดบทเรียนการทำงานส่งเสริมป้องกันและพัฒนาระดับพื้นที่ ซึ่งแตละพื้นที่ มีความหลากหลายในวิธีคิด วิธีการทำงาน รูปแบบกิจกรรม

4. การสร้างความยั่งยืนของกิจกรรม/โครงการ/นวัตกรรมตางๆ ควรสงเสริมใหมีการบูรณาการไปสูแผนพัฒนาตาง ๆ ในระบบปกติหรือระบบงานประจำ

5. การขยายผลในพื้นที่ต้นแบบที่ดี เพื่อพัฒนารูปแบบ ภายในจังหวัด อำเภอ และตำบล และสนับสนุนให้นำนวัตกรรม ความรู้ สิ่งดีๆ ที่เกิดในพื้นที่มาใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนางานส่งเสริมทันตสุขภาพของประชาชนต่อไป

6. สนับสนุนครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ที่จำเป็นในการให้บริการสุขภาพช่องปากแก่หน่วยบริการทุกระดับ

นวัตกรรมที่สามารถเป็นแบบอย่าง

- โครงการเด็กแพร่ไร้ฟันผุและโครงการตำบลฟันดี

ผู้รายงาน นางขวัญหทัย มงคล
ตำแหน่งทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ
หัวหน้ากลุ่มงานทันตสาธารณสุข
16 มิถุนายน พ.ศ. 2560
โทร.089-921-7091
E- mail : Kwanhatai_int@hotmail.com